

A ס"ד
Intro

Today we will learn בע"ה of דף קי"ג of יבמות
The topics we will learn about include.

The reasons for נישואי חרש

The distinctions between נישואי חרש and נישואי קטנה

A

The reasons for
נישואי חרש

The distinctions between
נישואי חרש
and
נישואי קטנה

B The status of a חרש regarding the איסור אשת איש

The Machlokes if אשם תלוי only applies to
ספק חתיכה אחת משתי חתיכות
Two pieces of meat, one definitely אסור, and one
definitely מותר, and there is a ספק which one was eaten.

OR it also applies to
חתיכה אחת ספק היתר ספק איסור
One piece of meat which was definitely eaten, but there
was a ספק whether it was אסור

B

The status of a חרש
regarding the איסור
אשת איש

If אשם תלוי only applies to

חתיכה אחת		ספק
ספק היתר	OR	חתיכה אחת
ספק איסור		משתי חתיכות

C The reasons for רבי אלעזר that a חרש is a ספק אשת איש

C

The reasons for רבי אלעזר
that a חרש
is a ספק אשת איש

Q The Halacha that אשה שוטה cannot be divorced מדרבנן

D

אשה שוטה
cannot be divorced
מדרבנן

1 So let's review

The Mishnah mentioned that the marriage of a חרש or a חרשת is effective מדרבנן.
 The Gemara explains that of the three, חרש שוטה וקטן Who are Halachically considered לאו בר דעה, mentally incompetent, חרש תקינו להו רבנן נישואין The Chachamim initiated a תקנה only for חרש; דלא אתי לכלל נישואין Since a חרש will never become capable of דאורייתא, the Chachamim created a תקנה נישואין. However, שוטה לא תקינו להו רבנן נישואין This תקנה was NOT made for a שוטה, an insane man or woman, because, לא קיימא תקנתא דרבנן דאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת The marriage would not last, because a שוטה cannot dwell peacefully with another person, whether a פקח or שוטה. So too; קטן לא תקינו להו רבנן נישואין This תקנה was also NOT made for a minor boy, דאתי לכלל נישואין Because he will in time become capable of a נישואין when he matures - However, קטנה תקינו לה רבנן נישואין The Chachamim DID make this תקנה for a minor girl, even though דאתי לכלל נישואין? שלא ינהגו בה מנהג הפקר So that she would not be abused
 =====

1

The Mishnah mentioned the marriage of a חרש or a חרשת is effective מדרבנן

חרש שוטה וקטן

לאו בר דעה

קטנה	קטן	שוטה	חרש
תקינו לה	לא תקינו להו	לא תקינו להו	תקינו להו
רבנן	רבנן	רבנן	רבנן
נישואין	נישואין	נישואין	נישואין
שלא	דאתי	לא קיימא	דלא אתי
ינהגו בה	לכלל	תקנתא דרבנן	לכלל
מנהג הפקר	נישואין	דאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת	נישואין

2 The Gemara continues with several distinctions between the נישואין דרבנן of a חרשת and the נישואין דרבנן of a יתומה קטנה

1. קטנה מומאנה חרשת לא מומאנה A קטנה can terminate her נישואין through מיאון, but a חרשת cannot; דא"כ מימנעי ולא נסבי לה ובטל התקנה Because this will cause people to refrain from marrying a חרשת - Therefore, the marriage can only be terminated through a Get.

2

Several distinctions between the נישואין דרבנן of a חרשת and the נישואין דרבנן of a יתומה קטנה

1

חרשת	קטנה
לא מומאנה	מומאנה
דא"כ מימנעי ולא נסבי לה ובטל התקנה	

3 2.
 קטנה אכלה בתרומה
 חרשת לא אכלה בתרומה
 A married to a Kohen, may eat תרומה דרבנן; but חרשת married to a Kohen may NOT eat even תרומה דרבנן.
 Because,
 גזירה שמא יאכיל חרש בפקחת
 Out of concern that a פקחת married to a חרש, will eat תרומה דאורייתא, in which she is forbidden because her marriage is only מדרבנן, and she is a בת חיובא.

3.
 קטנה אית לה כתובה
 חרשת לית לה כתובה
 A receives a Kesubah from her husband, but a חרשת does NOT receive a Kesubah;
 דא"כ מימנעי ולא נסבי לה
 ובטל התקנה
 Because this will cause people to refrain from marrying a חרשת
 =====

3

<p>2</p> <p>חרשת</p> <p>לא אכלה בתרומה</p> <p><i>גזירה שמא יאכיל חרש בפקחת</i></p>	<p>2</p> <p>קטנה</p> <p>אכלה בתרומה</p>
<p>3</p> <p>חרשת</p> <p>לית לה כתובה</p> <p><i>דא"כ מימנעי ולא נסבי לה ובטל התקנה</i></p>	<p>3</p> <p>קטנה</p> <p>אית לה כתובה</p>

4 The Gemara continues:
 אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל
 אשת חרש אין חייבין עליה אשם תלוי
 Someone who cohabits with the wife of a חרש is NOT liable for a אשם תלוי.
 Apparently, שמואל holds that a חרש is not a ספק, but a ודאי בר דעה
 Who is NOT capable of acquiring a wife, and she is certainly NOT a איש; therefore,
 אין חייבין עליה אשם תלוי

The Gemara cites another version of Shmuel;
 איכא דאמרי
 אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל
 אשת חרש חייבין עליה אשם תלוי
 One who cohabits with the wife of a חרש IS liable for a אשם תלוי.
 Apparently, שמואל holds that a חרש is not a ודאי, but a ספק
 בר דעה
 And his wife is a איש; therefore,
 חייבין עליה אשם תלוי

4

<p>איכא דאמרי אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל</p> <p>אשת חרש חייבין עליה אשם תלוי</p> <p><i>ספק לאו בר דעה</i></p>	<p>אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל</p> <p>אשת חרש אין חייבין עליה אשם תלוי</p> <p><i>ודאי לאו בר דעה</i></p>
--	---

5 The Gemara cites a related Mishnah in מסכת תרומות which can be understood both ways:

חמשה לא יתרמו
ואם תרמו אין תרומתן תרומה
One of which is a חרש

If we hold a חרש is
ודאי לאו בר דעה

We understand the Mishnah simply that his separation is NOT תרומה at all. However, if we hold that a חרש is ספק לאו בר דעה

We must explain the Mishnah that his separation is ספק תרומה. Therefore, תרומתן only means that the תרומה does not permit the rest of the produce to be eaten. However, as רבי אלעזר says

תרומת חרש לא תצא לחולין
The תרומה must be maintained בקדושת תרומה.

5

מסכת תרומות:

חמשה לא יתרמו
ואם תרמו
אין תרומתן תרומה

One of which is a חרש

If we hold a חרש is
ודאי לאו בר דעה

We understand
that his separation
is NOT תרומה
at all

If we hold a חרש is
ספק לאו בר דעה

We must explain
his separation
is ספק תרומה
and the תרומה
does not permit
the rest of the produce
to be eaten

6 Now, regarding **אשם תלוי**, the Gemara cites a well-known Machlokes:

One opinion holds that **חייבין עליה אשם תלוי** is only in an instance of

ספק חתיכה אחת משתי חתיכות

There were two pieces of fat before him, one was certainly **שומן** which is **מותר**, and one was certainly **חלב** which is **אסור**. He ate one of them, and later does not remember which one he ate.

He is **חייב אשם תלוי** for this **ספק**, because it was **איתחזק איסורא**

There certainly was an **איסור** here.

However, **אין חייבין עליה אשם תלוי** in an instance of **חתיכה אחת ספק היתר ספק איסור**

There was only one piece of fat before him, which was unknown whether it is **שומן** and **מותר**, or **חלב** and **אסור** and he ate it. In this case, he's **פטור מאשם תלוי**, because it was **לא איתחזק איסורא**

There may not have been an **איסור** here at all.

However, the second opinion holds

חייבין עליה אשם תלוי

Even in this case.

Now, if we hold that **חרש ודאי לאו בר דעה**, the **חרש** is just such a case, one woman, who is a **איש** **אשת**.

Therefore, the two versions of Shmuel, where in the first version he ruled

אין חייבין עליה אשם תלוי

In the second version he ruled

חייבין עליה אשם תלוי

The two versions are not necessarily a Machlokes whether Shmuel holds

חרש ודאי לאו בר דעה

OR

חרש ספק לאו בר דעה

Because we could say that Shmuel certainly holds

חרש ספק לאו בר דעה

And the two versions disagree in Shmuel's opinion regarding **אשם תלוי**:

The first version holds that **חתיכה אחת**

אין חייבין עליה אשם תלוי

And the second version holds that **חתיכה אחת**

חייבין עליה אשם תלוי

=====

6

Regarding **אשם תלוי**,
the Gemara cites a Machlokes:

ONE OPINION:

חייבין עליה אשם תלוי

is only when
ספק חתיכה אחת
משתי חתיכות

because it was
אימפק איסורא

SECOND OPINION:

חייבין עליה אשם תלוי

in an instance of
ספק חתיכה אחת
משתי חתיכות

אין חייבין עליה אשם תלוי

in an instance of
חתיכה אחת

ספק היתר ספק איסור

because it was
לא אימפק איסורא

חייבין עליה אשם תלוי

in an instance of
חתיכה אחת

ספק היתר ספק איסור

We could say that Shmuel holds
חרש ספק לאו בר דעה
And the two versions disagree
in Shmuel's opinion regarding
אשם תלוי

7 The Gemara continues:

בעא רב אשי
מ"ט דר' אלעזר

What is the reasoning of ר' אלעזר who holds
חרש ספק לאו בר דעה, and therefore, his wife is
ספק אשת איש מדאורייתא

מיפשט פשיטא ליה דחרש דעתא קלישתא הוא
Is it because a חרש definitely has a diminished level of
understanding;

ומיהו מספקא ליה
אי דעתא צילותא
וקידושיו קידושין

The ספק is whether the חרש is clear minded in having the
proper intent when performing an action? If so, his
Kiddushin is effective? OR

אי לאו דעתא צילותא
וקידושיו לאו קידושין

A חרש is NOT clear minded enough to have proper intent
when performing an action? If so, his Kiddushin is NOT
effective.

ולעולם חדא דעתא הוא

But רבי אלעזר agrees that his state-of-mind is constantly on
the same level.

או דלמא
OR

פשיטא ליה דדעתיה קלישתא
ולאו דעתא צילותא הוא

A חרש definitely has a diminished level of understanding,
which is generally not clear.

והכא היינו טעמא כיון דעתים חלים
ועתים שוטה

However, the effectiveness of his actions is a ספק,
because his state-of-mind is NOT constant, and there are
times when דעתו צלולה, his mind is clear, and as Rashi
writes;

וחיישינן שמא בשעת קידושין חלים היה

During those times,

קידושיו קידושין

And there are times when דעתו צלולה, when
קידושיו לאו קדושין

7

בעא רב אשי מ"ט דר' אלעזר?

who holds
חרש ספק לאו בר דעה

או דלמא פשיטא ליה
דדעתיה קלישתא
ולאו דעתא צילותא הוא

מיפשט פשיטא ליה
דחרש
דעתא קלישתא הוא

והכא היינו טעמא
כיון דעתים חלים
ועתים שוטה
וחיישינן שמא
בשעת קידושין
חלים היה

ומיהו מספקא ליה
אי דעתא צילותא
וקידושיו קידושין
אי לאו דעתא צילותא
וקידושיו לאו קידושין
ולעולם
חדא דעתא הוא

8 נפקא מינה
 להוציא אשתו בגט
 Can he give a Get?
 אי אמרת חדא דעתא הוא
 כקדושין כך גירושין
 According to the first explanation - like his Kiddushin -
 his גט will be effective מדרבנן.
 ואי אמרת עתים חלים ועתים שוטה
 קדושי מצי מקדש
 גרושי לא מצי מגרש
 According to the second explanation that his mind is not
 constant, his Kiddushin is effective לחומרא, because
 perhaps he was דעתו צלולה at the time, but his Get cannot
 be effective לקולא, because perhaps he was חלול at that time.
 תיקו
 The question remains unresolved.
 =====

8

נפקא מינה
 להוציא אשתו בגט:

ואי אמרת
 עתים חלים ועתים שוטה
 קדושי מצי מקדש
 גרושי
 לא מצי מגרש

אי אמרת
 חדא דעתא הוא
 כקדושין
 כך גירושין

תיקו

9 The Gemara continues to elaborate on the Mishnah which taught;
 פקח שנשא פקחת
 If a פקח married a פקחת, a marriage, and
 subsequently
 נשתתית, she became a שוטה, insane,
 לא יוציא, he may not divorce her.

א"ר יצחק
 דבר תורה שוטה מתגרשת
 מידי דהוה אפקחת בעל כרחה
 An insane woman can be divorced, just as a sane
 woman can be divorced against her will, because a Get
 does NOT require the consent of the woman. However,
 אמרו אינה מגורשת
 שלא ינהגו בה מנהג הפקר
 The Chachamim initiated a תקנה that a שוטה may not be
 divorced מדרבנן, so that she would not be abused.

The Gemara explains that this תקנה only applies to a שוטה
 on the level of
 יודעת לשמור גיטה
 ואינה יודעת לשמור עצמה
 She has enough understanding to retain her Get.
 Otherwise, the Get is not effective. However, she does
 NOT have enough understanding to protect herself from
 being abused.
 =====

9

נשואה
 פקח שנשא פקחת
 נשתתית - לא יוציא

א"ר יצחק
 דבר תורה שוטה מתגרשת
 מידי דהוה אפקחת בעל כרחה
 אמרו אינה מגורשת
 שלא ינהגו בה מנהג הפקר

This תקנה only applies
 to a שוטה on the level of
 יודעת לשמור גיטה
 ואינה יודעת לשמור עצמה
 Otherwise, the Get is not effective

10 The Gemara also explains that רבי יוחנן בן נורי disagrees with the above Rebbe Yitzchok, and with the Chachamim of the Mishnah who taught דבר תורה שוטה מתגרשת
 And likewise חרשת מתגרשת מידי דהוה אפקחת בעל כרחא

רבי יוחנן בן נורי says;
 כי היכי דאיש לא מצי מגרש
 אשה נמי לא מיגרשא

Just as if the husband is a חרש or שוטה he cannot give a גט, so too, if the wife is a חרשת or שוטה she cannot receive a גט, because, although a Get does NOT require the רצון, the consent of the woman, it DOES require her דעת, her awareness of the divorce, which according to רבי יוחנן בן נורי, a חרשת or שוטה does not have.

10

רבי יוחנן בן נורי disagrees with...

Rebbe Yitzchok
 מלפני - חכמים:

**דבר תורה שוטה מתגרשת
 חרשת מתגרשת
 מידי דהוה אפקחת בעל כרחא**

Rebbe Yitzchok says:
**כי היכי דאיש לא מצי מגרש
 אשה נמי לא מיגרשא**

*Although a Get does NOT require her רצון,
 it DOES require her דעת*

